Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophia Aristotelica-Thomistica - Cod. Ettenheim-Münster 226

Endel, Roman
Majer, Ferdinand

[s.l.], 1731-1732

Quaestio secunda

urn:nbn:de:bsz:31-120354

Visual Library

rãs generica ſoã in quni deſumits à ſpeciēi modo
actuandi, ſpeciē-ſpecia deſumits à ſpeciēi eſſe, hic gō
entitas actis · exgo, ideo ſoã viventes ſt ſpeciēi ſpecie
colorũ.

Aſſeritur 2ᵐᵘ Cælos enarrare gloriã Dej et opera manũ
eius annunciare firmitu n ſpectat quaſi cæli ſnis
foaẗer intẽct, ſed materiter tñ, ū occaſionaliter,
quatenq ſt obq mãa ad occaſio enarrandi gloria Dej,
et opera manuũ ejus annuntiandi.

Aſſeritur 3ᵛᵗᵘ ex S. Doct: 1a P. Q. 70. Art. 3. Cælos
generare duntaxat ut inſtrũta Dej viventis, ū
Angelorũ moventiũ, in his ſublunaribq res aĩatas, at
ſt certũ ē, cælos ut cãas ſpites generare eqũdi res aĩatas,
qdq ſoret neſciũ, ut animbrentz cæli et viverent.

Quæſtio Secunda

de aſtris

Articulus primus

de

Naturã, numero et magñe eorũ.

Notã. ſertio erat olim quæda dicentiũ aſtra nihil ee aliud | N. 400ᵘˢ
qm foramina quæda undiq cæli inferioris, foramina, ſ
quæ Lux cæli empyrei ad nros oculos tranſmittatꝰ, Sed
hi commentũ jam ſpidẽ multũ amplius locũ hbet apud Philoſ.
nã oẽs grauiter ſentiunt aſtra eẽ veras cæli partes,
globoſas eadẽ, denſasq ac Luis plenas. Jamd ergo quæritur 1ᵒ
an ſtella dſtgts quoad ſſtam à cælis in qbq exiſtunt,
et 2ᵒ ſint: 3tio, quanta ſit earũ magñe. Ergo

Dico 1ᵒ aſtra dſtgts ſſtantialiter à cælis, in qbq exiſtunt: Rãs | N. 401ᵘˢ
ē quia qd tta dſtãt accidentibq, qm hic in aſtris nda
in cælis dſting. ſufficiens Lbq ẽ ad ſſtialẽ diſtinct. ...
apprehendit. aſtra oĩa ſt denſa, grauia, lucida, et qdẽ
Luce n propria ... ſed qua in ſtlis eorũ diverſa virtute ...

nataque ex diversitate influendi ad diversos effectus producendos;
tali vero sententia subtilissima inquisita, plane physica
et rara penitus, adeoque maxime probata ab ipsis astris.

N. 402.da Dico 2do: praeter 7 Planetas in suis orbibus existentes dantur in caelo sidereo innumerabiles, illae vero, quae magis conspicuae videri possunt, sunt mille viginti duae, quod docet expresse Aristoteles L. 2 de Caelo: Cap. 9: 6, his verbis: in conversione totius enim multitudo stellarum, ut universus ordo sibi non prope numerum videatur; consentiunt communiter astronomi et Philosophi. Ita patet nitente experimento oculorum et tubis explorato communi fere Astronomorum suffragio.

N. 403.^{tia} Dico 3^{tio}: omnes stellae tam erraticae quam 1022 fixae terram magnitudine excedunt exceptis Mercurio, Venere, et Luna, ita passim Philosophi cum astronomis, probatur statuta quo ostendi relata ad magnitudinem terrae. itaque stellae 1^{mae} magnitudinis (: quae numerantur 15 vel etiam iuxta aliquos 15 :) sunt maiores terra centies et septies. 2^{dae} magnitudinis (: quae sunt numero 45 :) nonagies. 3^{tiae} magnitudinis (: quae sunt 208 :) septuagies bis. 4^{tae} magnitudinis (: quae sunt 269 :) quinquagies et quater. 5^{tae} magnitudinis (: quae sunt 17 :) vigesies et quinquies. 6^{tae} sive infimae magnitudinis (: quae sunt 49 :) decies et octies.

Solvuntur objectiones.

N. 404.ta Ob: 1° contra aliquod 1um: Si ad consideranda naturam astrorum aliquid iuvant experientiae quas habemus de eorum effectibus, sentiendum est, illa esse naturae elementaris, praesertim igneae: quam quidem alterius sed non est contra nos; quod sunt. non patet in Sole, cuius maculae quae per tubos opticos conspiciuntur aliter explicari non possunt quam dicendo maculas Solares aliis atque aliis locis nascentes ac pereuntes consumpta flamma nova in maculas desinere: quod est.

R. Auth: Aristoteles et D: Th: qui non obscure videntur docere astra habere eandem naturam cum suis orbibus, quod non distinguuntur specialiter a caelis, nisi quia sunt orbes in quibus stellae volvuntur.

3tiv. Stellæ ñ aliter st diversæ ab orbibq in qbq volvunts qm qtd majori et minori claritate, sed ista in argument. dstæ estlæ; qa hæc major v minor claritas oritur salvato dicendo: stellas ẽ partes densiores calorũ, atqs adeo intensiq illuminabiles.

4to. si astra st essenter dsta à calis, etm inse ipsa sic essnt dsta, enim similiter habeant influxq et operaões valde dstas, sed qsquens ẽ incredible, quis em credet oẽs stellas, qtqt st in firmto, inter se spẽe esse dstas.

Rdeo ad 1um n: m: ; ad cuiqs nob: dico, nihil eẽ incertiq, N. 405.
hum in ipso qpe solis existere maculas; cum facillime fieri possint exhalaões et vapores, qui p aërẽ ngm ñ comeant, vibrantẽ illã solis lucẽ mathematicorũ instrumẽtis frustratã qbqdã partibq intercipiant; sicque maculatã in ipso sole existentiã probant.

Rdeo ad 2dũ. Nego cos: Th: si nobis videants clarij plus ñ velle, qm astra habẽ eandẽ naãm genericã cũ suis orbibq, qtinq ñ minq, qm illi qstant naã in-transmutabili, et radice incorruptibilis.

Rdeo ad 3tiũ n: m:, qa pter dstẽ intensivã lucis in gis ẽ etm dstãs virtutis activæ: ut colligits ex dstẽ influxuũ sive operaõũ, dstas â virtutis activæ arguit dstẽ naã, à qua velusi radice oritr.

Rdeo ad 4tũ. C: sqlã m n: n dõ em ñ solũ nẽ incredible sed in pprijs thomistis õo probabiliq opposito. raõ ẽ: qa in ijs, quæ st naã sua incorruptibilia, stiãs tm ut quo, qm ut quod: cessat tmis dstõis et multiplicaõis pure numericæ. sed tm astra qm cali suâ naâ incorruptbia st, qo cessat in illis tmis dstõis, et qster data semel in astris dstẽ reali asserendã ẽ, eam eẽ ftal em et spã.

Quæres 1o à quo astra suã lucẽ habeant, Rdeo qmuisnt. N. 406.
astra habeant alqd lucis a se ipsis, etm pter à sole: ngm ñ tm lucis accessionẽ magnã à sole mutuants. ita quidem

Ipsi. rão 1ma partis est, qa oẽs stellæ tm fixæ, qm Planetæ
Tubo optico cognito, modo sper apparuerunt lucidæ
in se ipsis, qd merito asserit lucẽ eë audens aliquibus
abmisso greniens ... quotiescunque enim ... aliquando
quodpiam ... et in operationibus efficere alqd ... lucem
habemq sufficiens ... ad indicandum, id eidẽ greniens
abmisso, ut gstat in humiditate relate ad aërẽ et
aqm, in siccitate, relate ad ignẽ et terrã. Pro Partis
rão. qa sensibili oculorum experimento videmus Planeta
eë eò lucidiores quo sunt soli viciniores. hoc apparet in
Marte, qui ẽ immediatè supra, et in Venere, quæ ẽ
immediatè infra Solẽ, cujus ã n pt reddi alia rão, nisi qd
magis illuminentur à Sole, qm remotiores Planetæ:
et hinc Auctor universi Solẽ collocavit in medio
Planetarum, ut oẽs ab eo comodiùs lucẽ participent.
Nec dicas. si præter Lunã alia quoque astra lumẽ à Sole
participant, poẽt id eis subtrahi, alqm eclypsim sed
hoc admitti n pt. cum hucusq nqm notatum sit, stellas
firmamenti passas fuisse eclypsim. nã Pbõr sequelam. rão ẽ:
qa umbra terræ, quæ subtrahit Lunæ solare, n ascendit
ultra Lunã, et hac rãe alia sidera, quæ oiã sunt
Lunã sublimiora, obscurare n potest.

N 407 Quæres 2do. quo motu moveantur sidera. Resp. ea
n moveri motu sibi peculiari ac proprio, sed motu eorum
orbium, quibus infixa sunt. itaque stellæ fixæ moventur ad
motum firmamenti. Planetæ vero ad motum orbium de-
ferentium, et Epicyclorum. rão ẽ: qa alias stellæ eadẽ
celeritate moverentur in motu proprio, qua totum ipsum cælum,
hoc ẽ ingreniens, qdo enim alqa corpora simul moventur,
tunc ea, quæ sunt maiora celeriùs moventur, atque interea
eodẽ tpe plus spatij conficiunt, qm minora, veluti dum Gigas
simul cum pigmæo conficiunt viã pedestrẽ, ille multò citiùs
ad domum perveniet qm iste. Sed stellæ relatè ad suum

orbē qq valde exiguū, q̄a n̄ p̄t celeritate motus sui æquare celeritatē motus quo movet totū ipsū Cœlū.

Quæres 8vo. Quid sentiendū de effectibus cœlestium corporum? N. 408

Resp. 1mo n̄ tantum viventia, sed etiam viventia dependent efficienter ab influxu et cāaelite corporum cœlestium cāē: quia quæcunqꝫ movent motu physico dependent à 1mo movente et alterante: n̄ omnis qm motus ipse: atqui n̄ modo n̄ viventia sublunaria, sed etiam viventia movent motu physico, sive sunt subita motui physico, ut patet de generantibus, augentibus, et qualiter transferentibus, q̄s n̄ modo n̄ vivā, sed etiam vivea dependent à 1mo generante, q̄d ē cælū post Deū. Resp. 2do Cœli et astra tantum ab intelligentia motrice in n̄ vivea influunt ut cāā p̄les, ad generatioēs verò viventium concurrunt solū ut cāæ instrumentariæ. Ratio 1mæ partis ē: quia statuta semel operatiōe cœlestium corporum in mundum sublunarē n̄ apparet, quare eis denegetur influxus p̄lis in productiōe n̄ viventium, sive producantur intra terræ viscera, ut Metalla, sive in superficie terræ, et in aliis elementis: nam p̄iter summa eminentia perfectionis, qua excedunt oīa inferiora n̄ aāta, merito asseruntur ea continere eminenter, et ut cāā æqui vīā. Ratio 2dæ partis ē: quia oīs cāā p̄lis debet effectū continere vel eminenter vel formaliter, ut supponimus ex libro 2do Phicorū. Sed corpora Cœlestia neqꝫ eminenter neqꝫ formaliter continent vivea, utpote constituta in altiori gradu essendi, qm ipsa vita perpetua: q̄s n̄ sunt cāæ p̄les viventium.

Quæres 9vo. Quænam sit cāā p̄lis eorū viventium, quæ citra semen aut propagatiōē emergunt ex putri materiā. Circa hoc docet cū aliis clarissimus P. Paulus Mezger contemplatiōē g. 9. 3. generatiōē eorū viventium nulli alteri cāā p̄li, qm authori naturæ ēē adscribendā. N. 409

ab eo quippe cœlis in 1ª mundi cstitutione virtutem tantam
productivam ac seminariam fuisse ingenitam. hæc ꝗ̃ sententia
videtur adversari D: Thomæ, qui 1ª P. Q: 70. art: 3 ad
3tium. ubi dicit: corpus cæleste cum sit movens motum, habet
raõem instrumenti, quod agit in virtute principalis agentis: et
ideo ex virtute sui motoris, qui ē substantia vivens,
pt causare vitam. Loquitur ā illud argumento quod hic modo
solvit S. Doct: de cõa productione viventium ex putri mãa.
itaque Philippus à S: Trin: in Suma Phiâ. art: 3: docet
cãam phialem eamque particularem ductorum viventium ex mixtorum
algentium media virtute quadam intellig: cælesti corpori impressa
qua elevetur in statu aliorum instantium ad productionem
proprium virtutem excedentium. Tu elige ex his sententiis
quæ tibi videbitur raõi cformior.

Disputaõ 2ª

in

Libros de generaõe et

corruptione

Duobus Libris hanc mãam pertractat Phus, in quibus
generas corporum nascentium et intereuntium affecões ex-
plicat, hinc Sit

Quæstio 1ª

de

generaõe substãali.

Articulus 1mus

Quid sit generaõ: et an generaõ

realiter distinguatur ab alteraõe?

N. 4. 10 Notandum 1o. Dari generaõ substãalis in rerum naã
nullus sanæ mentis poterit dubitare, videmus enim
quotidianas transmutaões substãales v.g: lignum mutari
in ignem, corpus in cadaver etc. Dicitur ā generaõ substãalis
in ordine ad Arist., quod sit mutaõ de substãa in potentiâ in
substãa actu. Dicitur 1mo mutaõ, quæ ponitur loco generis